

P O S U D E K

diplomové práce z 24.10.2007 Ondřeje Z e m a n a , Pštrosova 33, 110 00 Praha 1 na téma

"Principy dědického práva"

Jde o práci v rozsahu 57 stran, obsah je rozdělen do devíti částí, zaměřených vedle úvodu a závěru na historii dědického práva, na okamžik nabytí dědictví, na úřední ingerenci při nabývání dědictví, na princip familiarizace a individualizace, na universální sukcesí, na právní důvody dědění a na ochranu oprávněného dědice.

Předmětem pozornosti v práci jsou základní principy ovládající dědění, které se promítají do současné právní úpravy v České republice. V některých místech textu se odkazuje na odlišnosti v ABGB a BGB. Vedle vědeckosti přístupu ke zpracování látky lze vyzdvihnout i čtivou formu, kterou je výklad podáván.

K některým místům textu mám následující připomínky:

(Str. 10) Zde se uvádí, že "za dluhy pozůstalosti (v době působnosti ABGB na našem území) ručil dědic toliko její podstatou (cum viribus hereditatis)". Tak tomu mohlo být jen za určitých předpokladů. Podle § 801 ABGB "bezvýhradná přihláška dědická má za následek, že dědic ručí všem věřitelům zůstavitelovým za jejich pohledávky a všem odkazovníkům za jejich odkazy, byť i pozůstalost k tomu nestačila". V tomto případě šlo tedy o odpovědnost za dluhy, popřípadě odkazy neomezenou zděděným majetkem ani jeho cenou. Jinak tomu bylo podle § 802, "nastoupí-li se v pozůstalost s výhradou právního dobrodiní inventáře, nechť soud provede ihned soupis na účet podstaty. Takový dědic je věřitelům zůstavitelovým a odkazovníkům zavázán jen potud, pokud pozůstalost stačí k úhradě jejich pohledávek i pohledávek vlastních, jež mu náležejí mimo právo dědické".

Na str. 16 se mezi předměty zjišťování neuvádí šetření, zda zůstavitel neustanovil správce dědictví, i když se o této skutečnosti děje zmínka v jiné souvislosti na str. 19.

Str. 23. Myšlénka, že v případě odúmrti a tím případně důsledkem kolektivistického dědictví zůstavitelem zanechaného státu, je ~~dědictví zanechaného~~ pojetí ("dědictví zde totiž případně určité pospolitosti, jíž byl zůstavitel členem"), nevystihuje správně, oč tu jde. Státu připadá zůstavitelův majetek, když jej nenabude žádný dědic, takže majetek je bez pána. V takových případech se aktivuje ius regale státu, podobně jak je tomu např. podle § 456 o.z. Na str. 52 se však už věci uvádějí na pravou míru.

Str. 29. Co se týče žaloby zpochybňující důvodnost vydědění, je k ní aktivně legitimován vydědovaný. Jen on totiž může být zatížen důkazním břemenem. Výsledek sporu dopadne podle toho, podaří-li se mu toto břemeno unést či nikoli.

Str. 32. Ke kladům zpracování látky patří také to, že se autor nevyhnul problematice transmise dědictví. Čtenář by v dané souvislosti mohl postrádat výklad o tom, jak se má postupovat, když dědici dědice nejsou jednotní v názoru, má-li být za zemřelého dědice dědictví odmítnuto či nikoli.

Str. 38. K větě "za uspokojení věřitele ... odpovídá dědic nejen majetkem zděděným, ale jelikož je universálním sukcesorem, tak i svým vlastním" mám výhradu v tom, že v daném případě nejde o reflex universální sukcese, ale o skutečnost, že přechodem zůstavitelem zanechaného majetku na dědice došlo ke splynutí nabývaného majetku s vlastním majetkem dědice (§ 460 o.z.).

Str. 51. Pokud jde o dědické nástupnictví právem reprezentace, přichází v úvahu jen mezi potomky v 1. dědické skupině, a sourozenci ve 3. dědické skupině, nikoli však ve 4. dědické skupině. V ní mohou potomci prarodičů nabýt dědictví, když jej nezdědí žádný z prarodičů (§ 475a o.z.).

I přes uvedené připomínky mám za to, že se autor ve své práci zdařile vyrovnal se zvolenou problematikou i s jejími úskalími. Práce je důkazem toho, že čerpal ze své důkladné znalosti současné právní úpravy i z poznatků čerpaných z odborné literatury a judikatury. Práci doporučuji k obhajobě, hodnotím ji jako velmi dobrou.

10.1.2008

Doc.dr. Jiří Mikeš

P O S U D E K

diplomové práce Ondřeje Z e m ě a n a , Pštrosova 33, 110 00
Praha 1 z 4.9.2007 na téma

"Principy dědického práva"

Jde o práci v rozsahu 52 stran kromě obsahu a seznamu použité literatury. Výklad je rozdělen do 10 kapitol, a to pojem a funkce dědického práva, k historii dědického práva, okamžik nabytí pozůstalosti, zásada úřední ingerence při nabývání dědictví, dědické řízení (v něm pouze výklad o správci dědictví a zmínka o zásadě obligatorního vypořádání dědictví), princip familiarizace a individualizace, univerzální sukcese, právní důvody dědění, ochrana oprávněného dědice, závěr.

Při pročitání práce neunikly mé pozornosti některé nepřipadné formulace a na některých místech i věcné nepřesnosti:
1 (čísla jsou označením stran textu) - Mluví se zde kromě jiného o "otázce, kdo se má postarat o uspořádání majetkových poměrů zemřel^ý"; co se zde myslí "postaráním" a "uspořádáním"?

2 Podle autora je občanský zákoník "centrální" právní normou soukromého práva.

3 Věta "Dědické právo dává zůstaviteli možnost, aby jím zanechané dědictví připadlo dědici nebo dědicům dle svého výběru" - O jaký výběr by mělo jít?

Věta "zůstavitel má možnost zajistit po své smrti vlastním a může tak učinit vlastním právním úkonem" - O co jde?

10 Věta "Přijetím občanského zákoníku 1950 (!) došlo k odstranění dualismu právní úpravy" - O jaký dualismus šlo a jak to souvisí s tématem práce?

11 Nepřípustnost dědické smlouvy nebo společného testamentu nebyla movitována snahou ztížit (a~~ni~~ znesnadnit) občanům (?) dispozice s majetkem na případ smrti, ale intencí zákona byl pravý opak, nezbavit pořizovatele možnosti jednostranným právním úkonem dřívější závěť změnit nebo zrušit, aby v tomto počínání nebyl omezen se zřetelem k smluvnímu partnerovi nebo společnému pořizovateli.

12 Věta "Dědicem se člověk (!) stává okamžikem smrti zůstavitele nebo právní mpcí rozhodnutí, kterým byl zůstavitel (!) prohlášen za mrtva" Jak se to srovnává s ustanovením § 198 osř?

- 15 - Věta "Řešení této situace nemusí vždy proběhnout hladce (!) a bez zádrhelů (!)"
- 17 - Věta "usnesením o dědictví (!) se pak potvrdí, že dědictví nabyt jeden dědic, potvrdí (?) dohodu o vypořádání.."
- 18 - Do textu byla zařazena stať s nadpisem "Zásada obligatorního vypořádání dědictví mezi více dědici", která se v současné právní úpravě nevyskytuje. Pokud se o této věci chtěl autor zmínit, pak bylo na něm, aby uvedl přesnou citaci právního předpisu, o který se takový postup svého času opíral a jaké důvody vedly k tomu, že taková zásada ovládla takovou právní úpravu.
- 19 - Věta "Vznik podílového spoluvlastnictví je tedy nejen možný, ale v tomto případě k němu dojde přímo ze zákona" - Co tím chtěl autor říci?
- 20 - Věta "Děděním přecházejí na dědice majetková práva a povinnosti zůstavitele, která smrtí svého nositele vzhledem k jejich osobní povaze nezanikají (?) ..."
- 22 - Věta "Zákon takovým osobám přiznává právo na sirotčí, resp. vdovský důchod .." Jaký zákon, za jakých podmínek?
- 23 - Relativní neplatnost závěti se nenamítá, ale oprávněný se jí může dovolat (§ 40a OZ). Čtenáře by nepochybně zajímalo, jak opomenutí takového dědice v závěti vejde v jeho známost a při jaké příležitosti se může neplatnosti dovolat.
- 24 - Věta "Mohl by se tak stát (sc. dědic) i včasně sponzorem (!) těch lidí, kteří by se za svého života zadlužili natolik, že by dědictví předlužili."
- 24 - Věta "Je však třeba si uvědomit, že kategorické trvání na tom, aby se určitá osoba ujala majetku, nemusí být vždy spravedlivé(?)." O jakou spravedlnost tu jde?
- 31 - K tézi na str. 31 lze mít výhrady, pokud se v ní uvádí, že "universální sukcese znamená nabytí určitého majetku jako celku", není-li z dalšího textu zřejmé, co se tímto celkem myslí. Správně se pojem universální sukcese vykládá na str. 34.
- 32 - Autor mezi právy, která smrtí fyzické osoby nezanikají, ale přecházejí jinak než děděním, uvádí "restituční nárok ve smyslu zákona o půdě (bez uvedení čísla zákona)". Toto tvrzení ~~se~~ však vyžaduje vysvětlení.

- 36 - Volné místo mělo být využito k výkladu o odpovědnosti státu za dluhy dědictví tvořící.
- 38 - Věta "Občanský zákoník však přednost dědění ze zákona explicitně vylučuje v ustanovení " 461 odst. 2, podle kterého nabývají dědictví dědici ze zákona v případě, že dědictví nenabude dědic ze závěti ..." O jaké vyloučení intestátní posloupnosti jde?

V uvedeném výčtu převládají stylistické nedostatky, které při konzultacích nemohou vyjít najevo. Co se týče věcného obsahu, je pro autora příznačné nekritické přijímání publikovaných názorů, např. co se týče kolize autonomie vůle zůstavitele s principem familiarizace při ochraně neopomíratelných dědiců.

Mám za to, že nedostatky práce lze jejím novým zpracováním napravit, v dosavadní podobě ji nepovažuji za způsobilou pro splnění požadavku, který se od posluchače v souvislosti s vypracováním diplomové práce očekává.

Praha 21.9.2007

doc.dr.Jiří Mikeš